

Orkudrykkir

Leyfi til íblöndunar koffíns umfram almenn hámarksgildi í drykkjarvörur

Zulema Sullca Porta

Fagsviðsstjóri Neytendarverndar hjá Matvælastofnun

Frá 1. janúar 2015 hefur verið hægt að sækja um leyfi fyrir framleiðslu, markaðssetningu eða innflutning drykkjarvara (aðrar en áfengi) sem innihalda koffín umfram 320 mg/l sem eru almenn hámarksgildi. Hámarksgildi taka til heildarmagns koffíns í vörum og breytir þá engu hvort um er að ræða íblöndun hreins koffíns, útdrátt (e. extract) eða náttúrulegra koffingjafa.

Hvað þarf að merkja á umbúðir drykkja sem innihalda koffín ?

Hafa skal í huga að kröfur um merkingar vegna koffíns gilda fyrir allar vörur sem innihalda koffín umfram 150 mg/l. Þær kröfur hafa verið innleiddar með reglugerð nr. 1294/2014 en skv. henni skulu allar drykkjavörur (að undanskildum te- og kaffidrykkjum þegar heiti þeirra inniheldur hugtakið „kaffi“ eða „te“) bera merkinguna eins og hér segir á íslensku:

„Inniheldur mikið af koffíni. Ekki æskilegt fyrir börn eða barnshafandi konur eða konur með barn á brjósti“

Þar á eftir upplýsingar um magn koffíns í mg/100 mL

Drykkjavörur með leyfi frá Matvælastofnun bera auk þess sérstakar varúðarmerkingar og geta verið háðar skilyrðum um markaðssetningu. Þessar kröfur og skilyrði fara eftir því hvaða upplýsingar koma á umbúðum og hvernig varan er markaðssett í heild sinni.

Helstu varúðarmerkingar sem skulu ávallt koma fram á umbúðum vara á íslensku og í leturstærð a.m.k. 3 mm:

• „MJÖG HÁTT KOFFÍNINNIHALD“ og magn koffíns í neyslueiningunni (dósinni) í mg og í 100 ml.

Tilgangurinn með þessu er að gera neytendum kleift að greina á milli drykkjavara annars vegar með hátt innihald koffíns og hins vegar með MJÖG HÁTT koffínnihald.

Drykkjavörur sem hafa fengið leyfi frá Matvælastofnun innihalda á bilinu 180 – 200 mg koffín per einingu. Þetta er ekki aðeins hátt magn koffíns heldur mjög mikið koffín og því æskilegt að þær upplýsingar séu auðlesanlegar. Til þess að neytendur geti gert skýran greinarmun á þessum vörum og drykkjarvörum sem innihalda mun minna koffín,

Zulema Sullca Porta

hefur stofnunin einnig sett kröfu um lágmarksleturstærð (3mm) á varúðarmerkingar.

Helstu varúðarmerkingar sem skulu koma fram á umbúðum vara á íslensku, eftir því sem við á eru eftirfarandi:

„Neytið drykkjarins ekki með öðrum koffíngjöfum“

„Hámarks skammtur: X dósir á dag“

„Drekkið ekki meira en eina dós samhliða mikilli líkamlegri áreynslu“ (eða sambærileg)

„Blandið ekki með áfengi“

Á hverju byggist ákvörðun Matvælastofnunar um að leyfa íblöndun koffíns umfram almenn hámarksgildi ?

Ákvörðun Matvælastofnunar um leyfi er byggð á áhættumati frá RÍN (Rannsóknarstofu Háskóla Íslands í næringarfræði) en allar umsóknir sem berast stofnuninni eru sendar til umsagnar til RÍN.

Faglegu mati sínu leggur RÍN vísindaálit Matvæla-

Orkudrykkir frh.

öryggisstofnunar Evrópu (EFSA) um öryggi koffíns til grundvallar sem og aðrar heimildir, bæði erlendar og innlendar.

Sérhvert leyfi er bundið tiltekinni vöru, þ.e. stærð dósar og bragðtegunda sem sótt var um. Ekki er leyfilegt að breyta eða fjarlægja merkingar á umbúðum sem Matvælastofnun setur kröfur um og skal fyrirtæki sjá til þess að upplýsingar séu réttar og markaðssetning ekki villandi.

Hvernig er eftirliti háttáð með vörunum?

Eftirlit á markaði er í höndum heilbrigðiseftirlits sveitafélaga (HES). Þau skulu hvert á sínu svæði fylgja eftir að kröfur og skilyrði fyrir viðkomandi vöru sé framfylgt. Leyfishafi, þ.e. fyrirtæki sem sækir um markaðssetningu vöru, ber ábyrgð á að koma þeim upplýsingum á framfæri við smásöluaðila, en sérstaklega átt við um sölubann á vöru til barna yngri en 18 ára.

Af hverju er ekki leyfilegt að selja börnum yngri en 18 ára drykki með koffín umfram almenn hámarksgildi ?

Íslensk börn drekka að meðaltali mikið af gosdrykkjum, meira en á hinum Norðurlöndunum. Heilsu barna er þannig ógnað vegna þess að börnin geta á stuttum tíma innbyrt það magn koffíns sem gæti valdið bráðum eitrunaráhrifum. Umræddar drykkjavörur eru markaðssettar sem bragðbættir kolsýrðir drykkir og er mat stofnunarinnar að það verði að líta svo á að þessar drykkjavörur séu í samkeppni við aðrar sambærilegar vörur og höfði sérstaklega til barna. Matvælastofnun hefur því tekið þá ákvörðun að markaðssetning vörunnar eigi því að ein-skorðast við fullorðna og sala/aðgangur barna að þessum vörum bannaður einstaklingum undir 18 ára. Ástæðan fyrir því er að vörur sem innihalda það mikið magn af koffíni séu heilsuspillandi fyrir börn og uppfylli þannig ekki 8. gr. a. laga um matvæli.

Hvernig er því fylgt eftir að 18 ára börn kaupi ekki drykki sem eru með koffín yfir almennum hámarksgildum?

Ekki má selja vöruna börnum yngri en 18 ára og er það á ábyrgð söluáðila (leyfishafa) að koma þeim upplýsingum á framfæri við smásöluáðila. Matvælastofnun gerir kröfur um að leyfishafi upplýsi smásöluáðila, þ.e. verslanir eða sölustaði um þessi bönn og geri ráðstafanir í verslunum eða á sölustöðum þannig að vörunar séu ekki aðgengilegar börnum undir 18 ára aldri.

Matvælastofnun krefst þess einnig að fá upplýsingar um hvaða tilmæli og/eda upplýsingar verða gefnar og hvaða gögn verða notuð við markaðssetningu vöru í verslunum eða á sölustöðum. Þetta getur verið mismunandi eftir stærð verslana og því mikilvægt að fá samræmingu eins og kostur er og þannig tryggja markaðseftirlit og öryggi neytenda.

Hvaða drykkjavörur hafa fengið leyfi með koffín umfram almenn hámarksgildi og eru einhverjar vörur í umsagnarferli ?

Eftirfarandi drykkjavörur hafa fengið leyfi:

Vara	Fyrirtæki/leyfishafi	Koffínmagn /dós	Koffínmagn /100 ml
Celsius	Fitnes Akademían ehf.	200 mg/355 ml	56 mg
AminoPro	RJC Framleiðsla ehf.	180 mg/330 ml	55 mg
Moose Juice	Einstök Matvara ehf.	100 mg/250 ml	40 mg
Clean Drink	Líkami og lífsstíll ehf.	180 mg/330 ml	55 mg
Nocco 180 mg	Core ehf.	180 mg/330 ml	55 mg

Eftirfarandi drykkjavörur eru í umsagnarferli:

Vara	Fyrirtæki/leyfishafi	Koffínmagn /dós	Koffínmagn /100 ml
XYIence®	Aran ehf.	176 mg/473 ml	37 mg
NJIE®	Omax ehf.	180 mg/330 ml	55 mg
Gainomax	Aðföng ehf.	180 mg/330 ml	55 mg

Hafa skal í huga að vörur sem eru í umsagnarferli mega ekki vera á markaði fyrr en fyrirtæki hafa fengið leyfi frá Matvælastofnun. Fyrirtæki geta einnig dregið umsókn sína til baka.

Zulema Sullca Porta

Fagssviðsstjóri hjá Matvælastofnun